

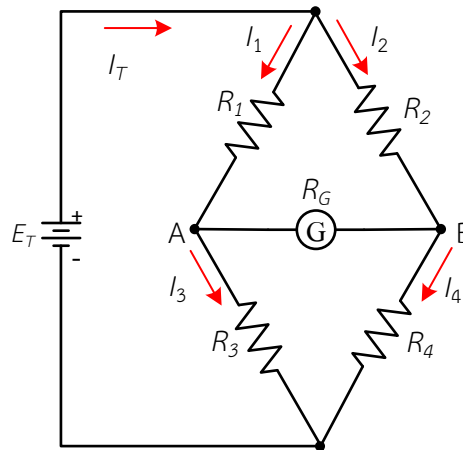
	ใบเนื้อหา	
	รหัส 2104-2002 ชื่อวิชา วงจรไฟฟ้ากระแสตรง	สัปดาห์ที่ 11
	หน่วยที่ 9 : วงจรบริดจ์	จำนวน 1 ชั่วโมง
<p>สาระสำคัญ</p> <p>เซอร์ ชาลส์ วีตสโตน (Sir Charles Whetstone) เป็นนักวิทยาศาสตร์ชาวอังกฤษ ค้นพบคุณสมบัติของวงจรไฟฟ้าแบบบริดจ์ เรียกว่า วงจรวีตสโตนบริดจ์ (Whetstone Bridge Circuit) เป็นวงจรไฟฟ้าที่มีตัวต้านทานตั้งแต่ 4 ตัวขึ้นไป ต่อขนานกัน 2 สาขา ในแต่ละสาขาตัวต้านทานต่ออนุกรมกัน มีแหล่งจ่ายไฟฟ้ากระแสตรงต่อขนานกับตัวต้านทาน และมี กัลวานอมิเตอร์ (Galvanometer : G) ต่อเป็นเครื่องมือวัดไฟฟ้าที่มีตำแหน่ง ศูนย์ อยู่ตำแหน่งกลางสเกลต่ออยู่ระหว่างจุด A และ B แบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ วงจรบริดจ์แบบสมดุล (Balanced Bridge Circuit) และวงจรบริดจ์แบบไม่สมดุล (Unbalanced Bridge Circuit)</p> <p>จุดประสงค์การเรียนรู้การสอน</p> <p>จุดประสงค์ทั่วไป</p> <p>เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ และเข้าใจลักษณะของวงจรบริดจ์สมดุลและไม่สมดุลและการคำนวณหาค่าต่าง ๆ ในวงจรบริดจ์และทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มอย่างมีกิจนิสัยในการปฏิบัติงานที่ดีที่สุด</p> <p>จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. บอกความหมายของวงจรบริดจ์ได้ 2. บอกความหมายของวงจรบริดจ์ในสภาวะสมดุลได้ 3. คำนวณหาค่าความต้านทานที่ทำให้บริดจ์อยู่ในสภาวะสมดุลได้ 4. คำนวณหาค่ากระแสไฟฟ้าของวงจรบริดจ์ในสภาวะสมดุลได้ 5. คำนวณหาค่าแรงดันไฟฟ้าของวงจรบริดจ์ในสภาวะสมดุลได้ 6. บอกความหมายของวงจรบริดจ์ในสภาวะไม่สมดุลได้ 7. คำนวณหาค่ากระแสไฟฟ้าที่ไหลผ่านกัลวานอมิเตอร์ของวงจรบริดจ์ในสภาวะไม่สมดุลได้ 8. คำนวณหาค่าแรงดันไฟฟ้าที่ตกคร่อมกัลวานอมิเตอร์ของวงจรบริดจ์ในสภาวะไม่สมดุลได้ <p>คุณธรรม จริยธรรม</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ <ol style="list-style-type: none"> 1.1 ความรับผิดชอบ 1.2 ความมีวินัย 		

	ใบเนื้อหา	
	รหัส 2104-2002 ชื่อวิชา วงจรไฟฟ้ากระแสตรง	สัปดาห์ที่ 11
	หน่วยที่ 9 : วงจรบริดจ์	จำนวน 1 ชั่วโมง
<p>1.3 การตรงต่อเวลา</p> <p>1.4 ความมีมนุษยสัมพันธ์</p> <p>1.5 ความรู้และทักษะวิชาชีพ</p> <p>1.6 ความสนใจใฝ่หาความรู้</p> <p>2. การบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง</p> <p>2.1 ศึกษาข้อมูลอย่างเป็นระบบ</p> <p>2.2 ทำตามลำดับขั้น</p> <p>2.3 ประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด</p> <p>2.4 การมีส่วนร่วม</p> <p>สาระการเรียนรู้</p> <p>9.1 วงจรบริดจ์</p> <p>9.2 วงจรบริดจ์ในสภาวะสมดุล</p> <p>9.3 วงจรบริดจ์ในสภาวะไม่สมดุล</p> <p>เนื้อหาสาระ</p> <p>วงจรบริดจ์ไฟฟ้ากระแสตรงที่นิยมใช้กันมาก คือ วิตสโตนบริดจ์ (Wheatstone Bridge) เป็นวงจรที่ใช้สำหรับหาค่าความต้านทานที่ไม่ทราบค่า โดยอาศัยความสมดุลของแรงดันไฟฟ้าที่ตกคร่อมตัวต้านทาน ซึ่งวงจรบริดจ์ที่กล่าวในบทนี้หมายถึงวงจรวิตสโตนบริดจ์</p> <p>9.1 วงจรบริดจ์</p> <p>วงจรบริดจ์ คือ วงจรที่ประกอบด้วยตัวต้านทาน 4 ตัว ต่อขนานกัน 2 สาขา ในแต่ละสาขาตัวต้านทานต่ออนุกรมกัน มีแหล่งจ่ายไฟฟ้ากระแสตรงต่อขนานกับตัวต้านทานและมีกัลวานอร์มิเตอร์ (เครื่องมือวัดไฟฟ้าที่มีตำแหน่ง ศูนย์ อยู่ตำแหน่งกลางสเกล) ต่อระหว่างจุด A และ B ทำหน้าที่ตรวจจับสนกระแสไฟฟ้า เพื่อบอกสถานะของวงจร ดังรูปที่ 9.1</p>		

	ใบเนื้อหา	
	รหัส 2104-2002 ชื่อวิชา วงจรไฟฟ้ากระแสตรง	สัปดาห์ที่ 11
	หน่วยที่ 9 : วงจรบริดจ์	จำนวน 1 ชั่วโมง

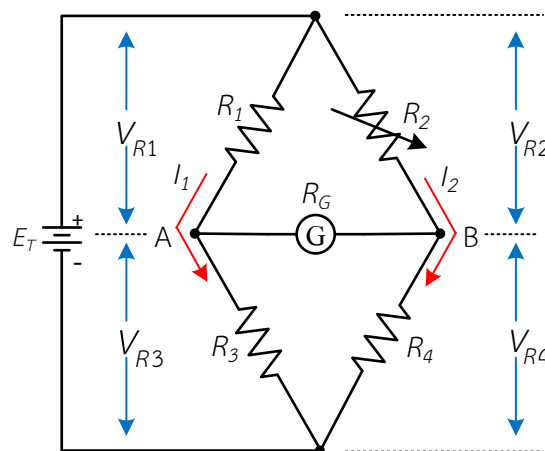

รูปที่ 9.1 วงจรวีตสตันบริดจ์

วงจรบริดจ์แบ่งได้ 2 ลักษณะ คือ วงจรบริดจ์ในสภาวะสมดุลและวงจรบริดจ์ในสภาวะไม่สมดุล

9.2 วงจรบริดจ์ในสภาวะสมดุล

วงจรบริดจ์ในสภาวะสมดุล คือ วงจรที่มีการจัดให้ความต้านทานมีอัตราส่วนที่เหมาะสม ทำได้โดยปรับค่า ความต้านทาน R_2 จนกระทั่งไม่มีกระแสไฟฟ้าไหลผ่านกัลวานออร์มิเตอร์ หรือเข็มของกัลวานออร์มิเตอร์ชี้ที่ค่าศูนย์ นั่นคือ แรงดันไฟฟ้าระหว่างจุด A และ B มีค่าเท่ากับหรือความต่างศักย์ไฟฟ้าระหว่างจุด A และ B มีค่าเท่ากับศูนย์โวลต์ วงจรบริดจ์ในสภาวะสมดุล ดังรูปที่ 9.2

รูปที่ 9.2 วงจรบริดจ์ในสภาวะสมดุล

	ใบเนื้อหา	
	รหัส 2104-2002 ชื่อวิชา วงจรไฟฟ้ากระแสตรง	สัปดาห์ที่ 11
	หน่วยที่ 9 : วงจรบริดจ์	จำนวน 1 ชั่วโมง

จากรูปที่ 9.2 เมื่อบริดจ์อยู่ในสถานะสมดุล เป็นผลให้แรงดันไฟฟ้าที่ตกคร่อม R_1 เท่ากับแรงดันไฟฟ้าที่ตกคร่อม R_2 และแรงดันไฟฟ้าที่ตกคร่อม R_3 เท่ากับแรงดันไฟฟ้าที่ตกคร่อม R_4 เขียนเป็นสมการได้ดังนี้

$$V_{R1} = V_{R2} \quad (9-1)$$

$$V_{R3} = V_{R4} \quad (9-2)$$

ใช้หลักการแบ่งแรงดัน

$$E = V_{R1} + V_{R3}$$

หรือ

$$E = V_{R2} + V_{R4}$$

$$V_{R1} = V_{R2} = \left(\frac{R_1}{R_1 + R_3} \right) E \quad (9-3)$$

หรือ

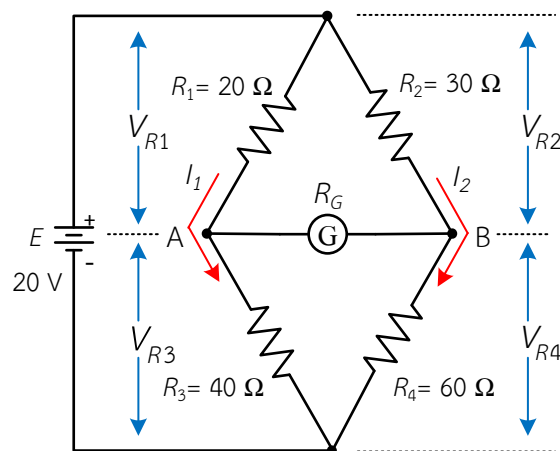
$$V_{R1} = V_{R2} = \left(\frac{R_2}{R_2 + R_4} \right) E \quad (9-4)$$

$$V_{R3} = V_{R4} = \left(\frac{R_3}{R_1 + R_3} \right) E \quad (9-5)$$

หรือ

$$V_{R3} = V_{R4} = \left(\frac{R_4}{R_2 + R_4} \right) E \quad (9-6)$$

ตัวอย่างที่ 9.1 จากวงจรบริดจ์ในรูปที่ 9.3 จงคำนวณหาค่าแรงดันไฟฟ้าตกคร่อมตัวต้านทานแต่ละตัว

รูปที่ 9.3 วงจรบริดจ์ในสถานะสมดุล ตามตัวอย่างที่ 9.1

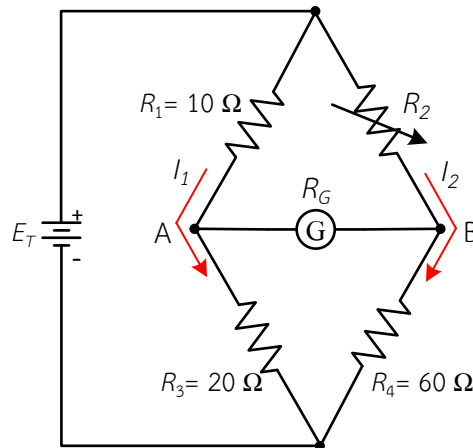
	ใบเนื้อหา	
	รหัส 2104-2002 ชื่อวิชา วงจรไฟฟ้ากระแสตรง	สัปดาห์ที่ 11
	หน่วยที่ 9 : วงจรบริดจ์	จำนวน 1 ชั่วโมง
<p><u>วิธีทำ</u> หาค่าแรงดันไฟฟ้าตกคร่อมตัวต้านทานแต่ละตัวได้ดังนี้</p>		
จาก	$V_{R_1} = \left(\frac{R_1}{R_1 + R_3} \right) E$	
เมื่อ	$R_1 = 20\Omega, R_2 = 30\Omega, R_3 = 40\Omega, R_4 = 60\Omega, E = 20V$	
แทนค่า	$V_{R_1} = \left(\frac{20\Omega}{20\Omega + 40\Omega} \right) 20V$ $= 6.67V$	
<p>∴ แรงดันไฟฟ้าตกคร่อมตัวต้านทาน $R_1 (V_{R_1}) = 6.67$ โวลต์ <u>ตอบ</u></p>		
จาก	$V_{R_2} = \left(\frac{R_2}{R_2 + R_4} \right) E$	
เมื่อ	$R_1 = 20\Omega, R_2 = 30\Omega, R_3 = 40\Omega, R_4 = 60\Omega, E = 20V$	
แทนค่า	$V_{R_2} = \left(\frac{30\Omega}{30\Omega + 60\Omega} \right) 20V$ $= 6.67V$	
<p>∴ แรงดันไฟฟ้าตกคร่อมตัวต้านทาน $R_2 (V_{R_2}) = 6.67$ โวลต์ <u>ตอบ</u></p>		
จาก	$V_{R_3} = \left(\frac{R_3}{R_1 + R_3} \right) E$	
เมื่อ	$R_1 = 20\Omega, R_2 = 30\Omega, R_3 = 40\Omega, R_4 = 60\Omega, E = 20V$	
แทนค่า	$V_{R_3} = \left(\frac{40\Omega}{20\Omega + 40\Omega} \right) 20V$ $= 13.33V$	
<p>∴ แรงดันไฟฟ้าตกคร่อมตัวต้านทาน $R_3 (V_{R_3}) = 13.33$ โวลต์ <u>ตอบ</u></p>		

	ใบเนื้อหา	
	รหัส 2104-2002 ชื่อวิชา วงจรไฟฟ้ากระแสตรง	สัปดาห์ที่ 11
	หน่วยที่ 9 : วงจรบริดจ์	จำนวน 1 ชั่วโมง
<p>จาก $V_{R_4} = \left(\frac{R_4}{R_2 + R_4} \right) E$</p> <p>เมื่อ $R_1 = 20\Omega, R_2 = 30\Omega, R_3 = 40\Omega, R_4 = 60\Omega, E = 20V$</p> <p>แทนค่า $V_{R_4} = \left(\frac{60\Omega}{30\Omega + 60\Omega} \right) 20V$ $= 13.33V$</p> <p>$\therefore$ แรงดันไฟฟ้าตกคร่อมตัวต้านทาน $R_4 (V_{R_4}) = 13.33$ โวลต์ ตอบ</p> <p>ฉะนั้นจากการหาค่า $V_{R_1} = V_{R_2} = 6.67V$ และ $V_{R_3} = V_{R_4} = 13.33V$ แสดงว่าวงจรบริดจ์ในรูปที่ 9.3 เป็นวงจรบริดจ์ในสภาวะสมดุล</p> <p>ถ้าหากคิดโดยกฎของโอห์ม จะต้องหากระแสไฟฟ้าที่ไหลผ่าน R_1 และ R_3 คือ I_1 และกระแสไฟฟ้าที่ไหลผ่าน R_2 และ R_4 คือ I_2 จะได้</p> $I_1 = I_{R_1} = I_{R_3}$ $I_2 = I_{R_2} = I_{R_4}$ <p>จากกฎของโอห์ม $E = IR$ ดังนั้น</p> $V_{R_1} = I_1 R_1 \tag{9-7}$ $V_{R_2} = I_2 R_2 \tag{9-8}$ $V_{R_3} = I_1 R_3 \tag{9-9}$ $V_{R_4} = I_2 R_4 \tag{9-10}$ <p>แทนค่าสมการที่ (9-7) และสมการที่ (9-8) ในสมการที่ (9-1) จะได้</p> $I_1 R_1 = I_2 R_2 \tag{9-11}$ <p>แทนค่าสมการที่ (9-9) และสมการที่ (9-10) ในสมการที่ (9-2) จะได้</p> $I_1 R_3 = I_2 R_4 \tag{9-12}$		

	ใบเนื้อหา	
	รหัส 2104-2002 ชื่อวิชา วงจรไฟฟ้ากระแสตรง	สัปดาห์ที่ 11
	หน่วยที่ 9 : วงจรบริดจ์	จำนวน 1 ชั่วโมง
<p>นำสมการที่ (9-11) หารด้วยสมการที่ (9-12) จะได้</p>		
จะได้	$\frac{I_1 R_1}{I_1 R_3} = \frac{I_2 R_2}{I_2 R_4}$ $\frac{R_1}{R_3} = \frac{R_2}{R_4} \quad (9-13)$	
<p>จากสมการที่ (9-13) นำมาเขียนสมการหาความต้านทานที่ต้องการจะทราบค่าใด ๆ ได้ดังนี้</p>		
$R_1 = \frac{R_2 R_3}{R_4} \quad (9-14)$		
$R_2 = \frac{R_1 R_4}{R_3} \quad (9-15)$		
$R_3 = \frac{R_1 R_4}{R_2} \quad (9-16)$		
$R_4 = \frac{R_2 R_3}{R_1} \quad (9-17)$		
<p>และเมื่อบริดจ์อยู่ในสภาวะสมดุล สามารถหาค่าต่าง ๆ ได้ดังนี้</p>		
หรือ	$E = V_{R1} + V_{R3}$ $E = V_{R2} + V_{R4}$	
$I_1 = \frac{E}{R_1 + R_3} \quad (9-18)$		
$I_2 = \frac{E}{R_2 + R_4} \quad (9-19)$		
$I_T = I_1 + I_2 \quad (9-20)$		

	ใบเนื้อหา	
	รหัส 2104-2002 ชื่อวิชา วงจรไฟฟ้ากระแสตรง	สัปดาห์ที่ 11
	หน่วยที่ 9 : วงจรบริดจ์	จำนวน 1 ชั่วโมง

ตัวอย่างที่ 9.2 จากวงจรบริดจ์ในรูปที่ 9.4 จงคำนวณหาความต้านทาน R_2 ที่ทำให้บริดจ์อยู่ในสภาวะสมดุล

รูปที่ 9.4 วงจรบริดจ์ในสภาวะสมดุลตามตัวอย่างที่ 9.2

วิธีทำ

เมื่อบริดจ์อยู่ในสภาวะสมดุล จะได้

$$\text{จาก} \quad \frac{R_1}{R_3} = \frac{R_2}{R_4}$$

$$\text{จะได้} \quad R_2 = \frac{R_1 R_4}{R_3}$$

$$\text{แทนค่า} \quad = \frac{10 \Omega \times 60 \Omega}{20 \Omega} = 30 \Omega$$

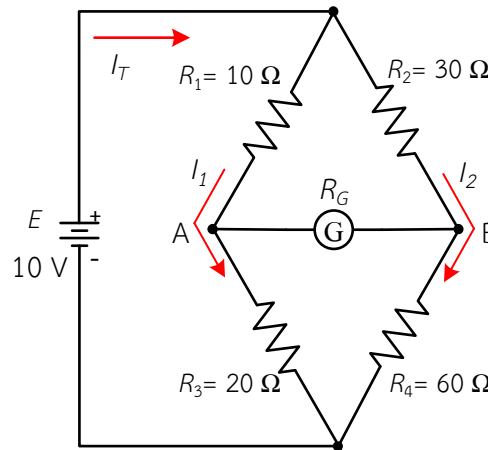
$\therefore$ ความต้านทาน $R_2 = 30$ โอห์ม

ตอบ

ตัวอย่างที่ 9.3 จากวงจรบริดจ์ในรูปที่ 9.5 เมื่อบริดจ์อยู่ในสภาวะสมดุล จงคำนวณหา

	ใบเนื้อหา	
	รหัส 2104-2002 ชื่อวิชา วงจรไฟฟ้ากระแสตรง	สัปดาห์ที่ 11
	หน่วยที่ 9 : วงจรบริดจ์	จำนวน 1 ชั่วโมง

รูปที่ 9.5 วงจรบริดจ์ในสภาวะสมดุลตามตัวอย่างที่ 9.3

ก) กระแสไฟฟ้า I_1 , I_2 และ I_T

วิธีทำ

ขั้นที่ 1 เมื่อบริดจ์อยู่ในสภาวะสมดุล จะได้

$$\begin{aligned} \frac{R_1}{R_3} &= \frac{R_2}{R_4} \\ \frac{10 \Omega}{20 \Omega} &= \frac{30 \Omega}{60 \Omega} \\ \frac{1}{2} \Omega &= \frac{1}{2} \Omega \end{aligned}$$

จากอัตราส่วนของความต้านทานที่ได้มีค่าเท่ากัน แสดงว่าบริดจ์อยู่ในสภาวะสมดุล จึงไม่มีกระแสไหลผ่านกัลวานอร์มิเตอร์ (I_G)

ก) หากกระแสไฟฟ้า I_1 , I_2 และ I_T

ขั้นที่ 1 กระแสไฟฟ้า I_1 คือกระแสไฟฟ้าที่ไหลผ่าน R_1 และ R_3 จะได้

$$\text{จาก } I_1 = \frac{E}{R_1 + R_3}$$

$$\text{เมื่อ } R_1 = 10 \Omega, R_3 = 20 \Omega, E = 10 \text{ V}$$

$$\text{แทนค่า} = \frac{10 \text{ V}}{10 \Omega + 20 \Omega} = 0.33 \text{ A}$$

$\therefore$ กระแสไฟฟ้าที่ไหลผ่าน R_1 และ $R_3 = 0.33$ แอมแปร์

ตอบ

	ใบเนื้อหา	
	รหัส 2104-2002 ชื่อวิชา วงจรไฟฟ้ากระแสตรง	สัปดาห์ที่ 11
	หน่วยที่ 9 : วงจรบริดจ์	จำนวน 1 ชั่วโมง
<p>ชั้นที่ 2 กระแสไฟฟ้า I_2 คือกระแสไฟฟ้าที่ไหลผ่าน R_2 และ R_4 จะได้</p>		
จาก	$I_2 = \frac{E}{R_2 + R_4}$	
เมื่อ	$R_2 = 30\Omega, R_4 = 60\Omega, E = 10V$	
แทนค่า	$= \frac{10V}{30\Omega + 60\Omega}$ $= 0.11A$	
<p>$\therefore$ กระแสไฟฟ้าที่ไหลผ่าน R_2 และ $R_4 = 0.11$ แอมแปร์ <u>ตอบ</u></p>		
<p>ชั้นที่ 3 กระแสไฟฟ้า I_T เป็นผลรวมของกระแสไฟฟ้า I_1 และ I_2 จะได้</p>		
$I_T = I_1 + I_2$		
$= 0.33A + 0.11A$		
$= 0.44A$		
<p>$\therefore$ กระแสไฟฟ้า $I_T = 0.44$ แอมแปร์ <u>ตอบ</u></p>		
<p>ข) แรงดันไฟฟ้า V_{R1}, V_{R2}, V_{R3}, และ V_{R4}</p>		
<p>ชั้นที่ 1 ในสภาวะที่บริดจ์สมดุล แรงดันไฟฟ้าที่ตกคร่อม R_1 เท่ากับแรงดันไฟฟ้าที่ตกคร่อม R_2</p>		
<p>จะได้</p>		
จาก	$V_{R1} = V_{R2} = I_1 R_1$	
เมื่อ	$I_1 = 0.33A, R_1 = 10\Omega$	
แทนค่า	$= 0.33A \times 10\Omega$ $= 3.3V$	
หรือ	$V_{R1} = V_{R2} = I_2 R_2$	
เมื่อ	$I_2 = 0.11A, R_2 = 30\Omega$	
แทนค่า	$= 0.11A \times 30\Omega$ $= 3.3V$	
<p>$\therefore$ แรงดันไฟฟ้าที่ตกคร่อม R_1 เท่ากับแรงดันไฟฟ้าที่ตกคร่อม $R_2 = 3.3$ โวลต์ <u>ตอบ</u></p>		
<p>ชั้นที่ 2 ในสภาวะที่บริดจ์สมดุล แรงดันไฟฟ้าที่ตกคร่อม R_3 เท่ากับแรงดันไฟฟ้าที่ตกคร่อม R_4</p>		
<p>จะได้</p>		

	ใบเนื้อหา	
	รหัส 2104-2002 ชื่อวิชา วงจรไฟฟ้ากระแสตรง	สัปดาห์ที่ 11
	หน่วยที่ 9 : วงจรบริดจ์	จำนวน 1 ชั่วโมง

จาก $V_{R_3} = V_{R_4} = I_1 R_3$
 เมื่อ $I_2 = 0.33 \text{ A}, R_3 = 20 \Omega$
 แทนค่า $= 0.33 \text{ A} \times 20 \Omega$
 $= 6.6 \text{ V}$

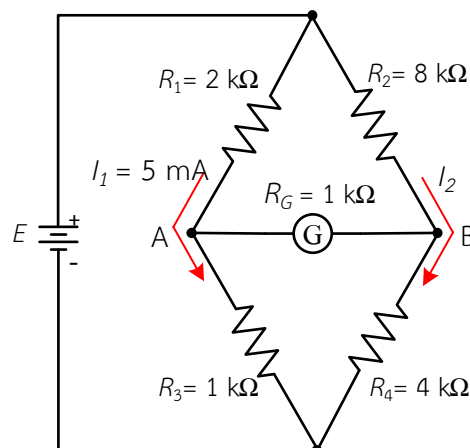
หรือ

จาก $V_{R_3} = V_{R_4} = I_2 R_4$
 เมื่อ $I_2 = 0.11 \text{ A}, R_4 = 60 \Omega$
 แทนค่า $= 0.11 \text{ A} \times 60 \Omega$
 $= 6.6 \text{ V}$

$\therefore$ แรงดันไฟฟ้าที่ตกคร่อม R_3 เท่ากับแรงดันไฟฟ้าที่ตกคร่อม $R_4 = 6.6$ โวลต์ ตอบ

ตัวอย่างที่ 9.4 จากวงจรบริดจ์ในรูปที่ 9.6 เมื่อบริดจ์อยู่ในสภาวะสมดุล และกัลวานอ์มิเตอร์มีความต้านทานภายใน (R_G) เท่ากับ $1 \text{ k}\Omega$ จงคำนวณหา

- ก) แรงดันไฟฟ้าที่แหล่งจ่าย (E)
 ข) กระแสไฟฟ้ารวม (I_T)

รูปที่ 9.6 วงจรบริดจ์ในสภาวะสมดุลตามตัวอย่างที่ 9.4

วิธีทำ

ขั้นที่ 1 เมื่อบริดจ์อยู่ในสภาวะสมดุล จะได้

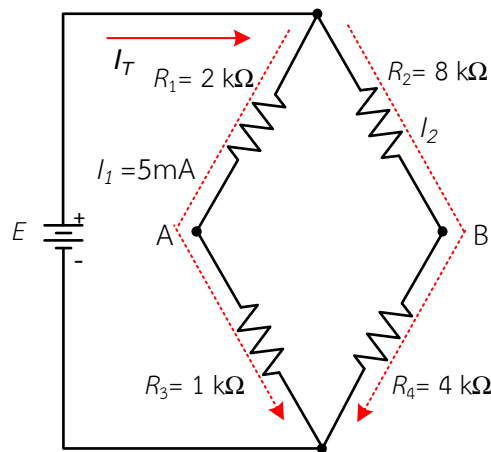
$$\frac{R_1}{R_3} = \frac{R_2}{R_4}$$

	ใบเนื้อหา	
	รหัส 2104-2002 ชื่อวิชา วงจรไฟฟ้ากระแสตรง	สัปดาห์ที่ 11
	หน่วยที่ 9 : วงจรบริดจ์	จำนวน 1 ชั่วโมง

$$\frac{2 \text{ k}\Omega}{1 \text{ k}\Omega} = \frac{8 \text{ k}\Omega}{4 \text{ k}\Omega}$$

$$2 \Omega = 2 \Omega$$

จากอัตราส่วนของความต้านทานที่ได้มีค่าเท่ากัน แสดงว่าบริดจ์อยู่ในสภาวะสมดุล จึงไม่มีกระแสไหลผ่านกัลวานอ์มิเตอร์ ดังนั้นความต้านทานภายในของกัลวานอ์มิเตอร์ จึงไม่มีผลต่อวงจรนี้ ไม่ต้องนำมาพิจารณาในการคำนวณ เขียนรูปใหม่ได้ดังนี้

รูปที่ 9.7 วงจรบริดจ์ในสภาวะสมดุลเขียนใหม่ตามตัวอย่างที่ 9.4

ก) แรงดันไฟฟ้าที่แหล่งจ่าย (E)

ขั้นที่ 1 หาค่าแรงดันไฟฟ้าตกคร่อม $R_1 (V_{R1})$ และ $R_3 (V_{R3})$

จาก $V_{R1} = I_1 R_1$

เมื่อ $I_1 = 5 \text{ mA}$, $R_1 = 2 \text{ k}\Omega$

แทนค่า $= 5 \text{ mA} \times 2 \text{ k}\Omega$

$= 10 \text{ V}$

จาก $V_{R3} = I_1 R_3$

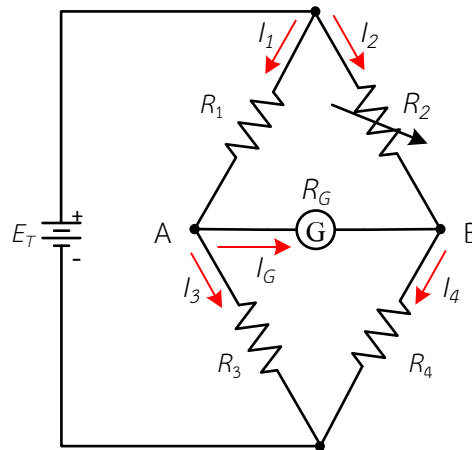
เมื่อ $I_1 = 5 \text{ mA}$, $R_3 = 1 \text{ k}\Omega$

แทนค่า $= 5 \text{ mA} \times 1 \text{ k}\Omega$

$= 5 \text{ V}$

	ใบเนื้อหา	
	รหัส 2104-2002 ชื่อวิชา วงจรไฟฟ้ากระแสตรง	สัปดาห์ที่ 11
	หน่วยที่ 9 : วงจรบริดจ์	จำนวน 1 ชั่วโมง
<p>ดังนั้น จาก $E = V_{R1} + V_{R3}$ แทนค่า $= 10V + 5V$ $= 15V$ $\therefore$ แรงดันไฟฟ้าที่แหล่งจ่าย (E) = 15 โวลต์ <u>ตอบ</u></p>		
<p>ข) กระแสไฟฟ้ารวม (I_T)</p>		
<p>ขั้นที่ 1 หาค่ากระแสไฟฟ้าที่ไหลผ่าน R_2 และ R_4 (I_2)</p>		
<p>จาก $I_2 = \frac{E}{R_2 + R_4}$</p>		
<p>เมื่อ $E = 15V, R_2 = 8k\Omega, R_4 = 4k\Omega$</p>		
<p>แทนค่า $= \frac{15V}{8k\Omega + 4k\Omega}$ $= 1.25mA$</p>		
<p>ดังนั้น จาก $I_T = I_1 + I_2$</p>		
<p>แทนค่า $= 5mA + 1.25mA$ $= 6.25mA$</p>		
<p>$\therefore$ กระแสไฟฟ้ารวม (I_T) = 6.25 แอมแปร์ <u>ตอบ</u></p>		
<p>9.3 วงจรบริดจ์ในสถานะไม่สมดุล</p>		
<p>วงจรบริดจ์ในสถานะไม่สมดุล คือ วงจรที่อัตราส่วนของความต้านทาน $R_1/R_3 \neq R_2/R_4$ ดังนั้น แรงดันไฟฟ้าที่ตกคร่อม R_1 จึงไม่เท่ากับแรงดันไฟฟ้าที่ตกคร่อม R_2 และแรงดันไฟฟ้าที่ตกคร่อม R_3 ไม่เท่ากับแรงดันไฟฟ้าที่ตกคร่อม R_4 เกิดความต่างที่จุด A และ B เป็นผลให้มีกระแสไฟฟ้าไหลผ่าน กัลป์วานอ์มิเตอร์ หรือ $I_G \neq 0$ ดังรูปที่ 9.7</p>		
$\frac{R_1}{R_3} \neq \frac{R_2}{R_4} \quad (9-21)$		

	ใบเนื้อหา	
	รหัส 2104-2002 ชื่อวิชา วงจรไฟฟ้ากระแสตรง	สัปดาห์ที่ 11
	หน่วยที่ 9 : วงจรบริดจ์	จำนวน 1 ชั่วโมง

รูปที่ 9.8 วงจรบริดจ์ในสภาวะไม่สมดุล

จากวงจรในรูปที่ 9.7 จะเห็นว่าเป็นการเปรียบเทียบแรงดันไฟฟ้าระหว่างแขนหรือสาขาทั้งสองด้านของวงจรบริดจ์ กล่าวคือถ้าระดับแรงดันไฟฟ้าที่จุด A และ B เท่ากัน จะไม่มีกระแสไหลผ่านกัลวานอ์มิเตอร์ แต่ถ้าระดับแรงดันไม่เท่ากันจะมีกระแสไหลผ่านกัลวานอ์มิเตอร์จากฝั่งที่มีระดับแรงดันไฟฟ้าสูงไปสู่ที่มีระดับแรงดันไฟฟ้าต่ำ วงจรบริดจ์จะอยู่ในสภาวะไม่สมดุล สามารถคำนวณหาค่ากระแสไฟฟ้าที่ไหลผ่านกัลวานอ์มิเตอร์ได้ ดังนี้

$$V_G = V_{R2} - V_{R1} \quad (9-22)$$

หรือ

$$V_G = V_{R3} - V_{R4} \quad (9-23)$$

คำนวณหากระแสไฟฟ้าที่ไหลผ่านกัลวานอ์มิเตอร์ (I_G) ได้จาก

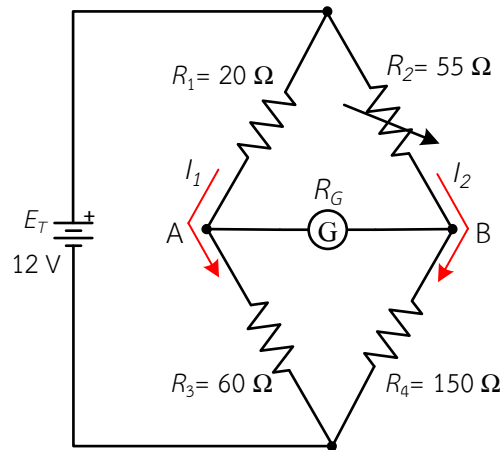
$$I_G = \frac{V_G}{R_G} \quad (9-24)$$

และคำนวณหาแรงดันไฟฟ้าที่ตกคร่อมกัลวานอ์มิเตอร์ (V_G) ได้จาก

$$V_G = I_G R_G \quad (9-25)$$

ตัวอย่างที่ 9.5 จากวงจรบริดจ์ในรูปที่ 9.9 จงหาว่าบริดจ์อยู่ในสภาวะสมดุลหรือไม่ หากไม่สมดุลต้องเปลี่ยน R_2 เป็นเท่าใด บริดจ์จึงจะอยู่ในสภาวะสมดุล

	ใบเนื้อหา	
	รหัส 2104-2002 ชื่อวิชา วงจรไฟฟ้ากระแสตรง	สัปดาห์ที่ 11
	หน่วยที่ 9 : วงจรบริดจ์	จำนวน 1 ชั่วโมง

รูปที่ 9.9 วงจรบริดจ์ตามตัวอย่างที่ 9.5

วิธีทำ

ขั้นที่ 1 เมื่อบริดจ์อยู่ในสภาวะสมดุล จะได้

$$\begin{aligned} \frac{R_1}{R_3} &= \frac{R_2}{R_4} \\ \frac{20 \Omega}{60 \Omega} &= \frac{55 \Omega}{150 \Omega} \\ \frac{1}{3} \Omega &= \frac{11}{30} \Omega \end{aligned}$$

∴ บริดจ์อยู่ในสภาวะไม่สมดุล

ตอบ

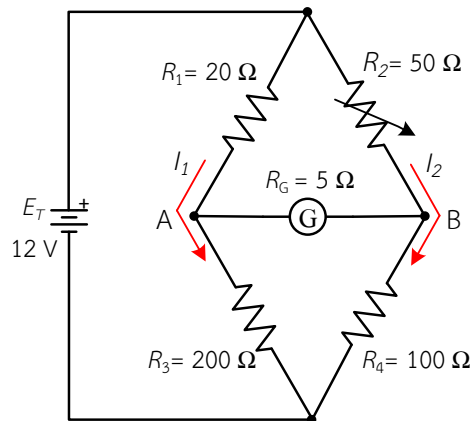
ขั้นที่ 2 จากอัตราส่วนของความต้านทานที่ได้มีค่าไม่เท่ากัน แสดงว่าบริดจ์อยู่ในสภาวะไม่สมดุล หากต้องการให้บริดจ์อยู่ในสภาวะสมดุลต้องเปลี่ยนค่าความต้านทาน R_2 ใหม่ ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{จาก} \quad R_2 &= \frac{R_1 R_4}{R_3} \\ \text{เมื่อ} \quad R_1 &= 20 \Omega, R_3 = 60 \Omega, R_4 = 150 \Omega \\ \text{แทนค่า} &= \frac{20 \Omega \times 150 \Omega}{60 \Omega} \\ &= 50 \Omega \end{aligned}$$

∴ ต้องการให้บริดจ์อยู่ในสภาวะสมดุลต้องเปลี่ยนค่าความต้านทาน $R_2 = 50$ โอห์ม ตอบ

	ใบเนื้อหา	
	รหัส 2104-2002 ชื่อวิชา วงจรไฟฟ้ากระแสตรง	สัปดาห์ที่ 11
	หน่วยที่ 9 : วงจรบริดจ์	จำนวน 1 ชั่วโมง

ตัวอย่างที่ 9.6 จากวงจรบริดจ์ในรูปที่ 9.10 จงหากระแสไฟฟ้าที่ไหลผ่านกัลวานอ์มิเตอร์ (I_G) และแรงดันไฟฟ้าที่ตกคร่อมกัลวานอ์มิเตอร์ (V_G)

รูปที่ 9.10 วงจรบริดจ์ในสถานะไม่สมดุลตามตัวอย่างที่ 9.6

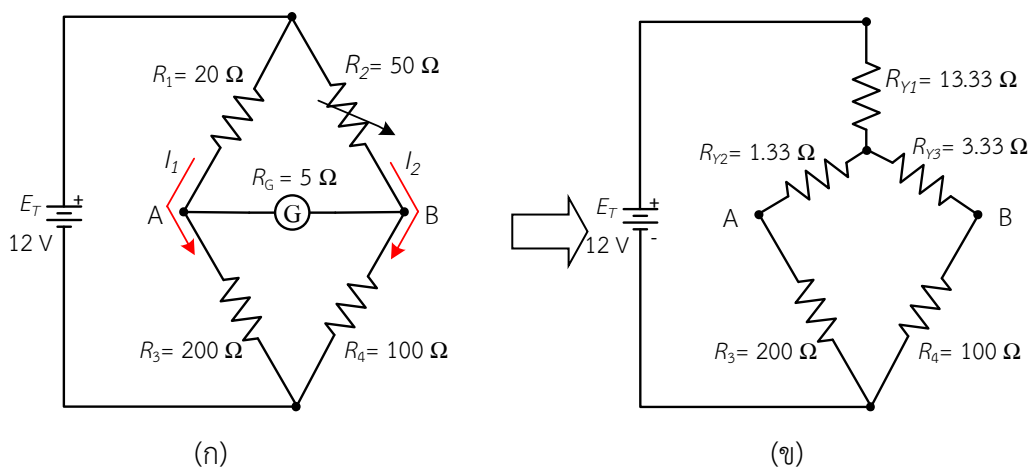
วิธีทำ ขั้นที่ 1 เมื่อบริดจ์อยู่ในสถานะสมดุล จะได้

$$\frac{R_1}{R_3} = \frac{R_2}{R_4}$$

$$\frac{20 \Omega}{200 \Omega} = \frac{50 \Omega}{100 \Omega}$$

$$\frac{1}{10} \Omega = \frac{1}{2} \Omega$$

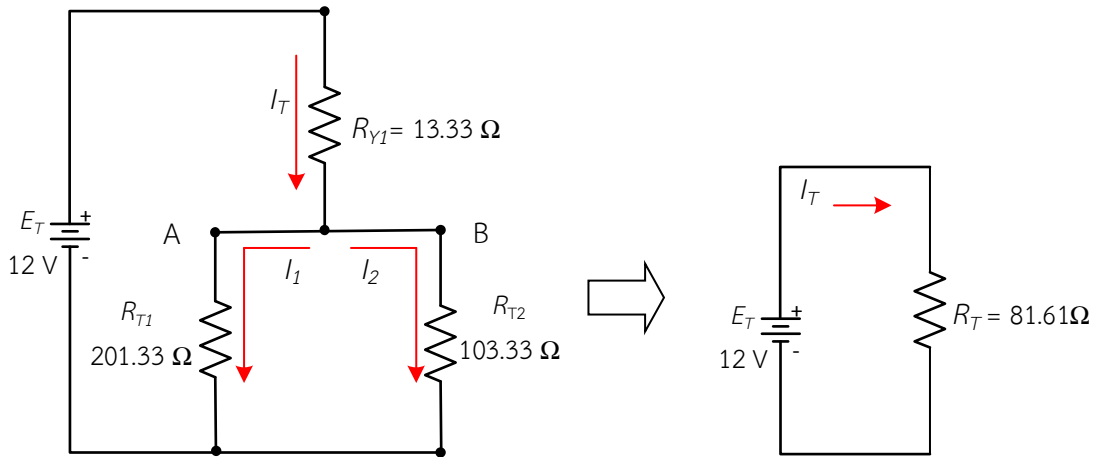
$\therefore$ จากอัตราส่วนของความต้านทานที่ได้มีค่าไม่เท่ากันแสดงว่าบริดจ์อยู่ในสถานะไม่สมดุล ตอบ
ขั้นที่ 2 การยุบวงจรที่ใช้หาค่าความต้านทานใช้การเปลี่ยนรูปแบบ Δ เป็น Y ดังวงจรในรูปที่ 9.11

รูปที่ 9.11 แสดงการยุบวงจรที่ใช้หาค่าความต้านทานใช้การเปลี่ยนรูปแบบ Δ เป็น Y ตามตัวอย่างที่ 9.6

	ใบเนื้อหา	
	รหัส 2104-2002 ชื่อวิชา วงจรไฟฟ้ากระแสตรง	สัปดาห์ที่ 11
	หน่วยที่ 9 : วงจรบริดจ์	จำนวน 1 ชั่วโมง

(ก)

(ข)

รูปที่ 9.12 แสดงการยุบวงจรที่ใช้หาค่าความต้านทานรวม ตามตัวอย่างที่ 9.6

ขั้นที่ 3 ใช้สมการการเปลี่ยนรูปแบบ Δ เป็น Y ดังนี้

$$\text{จาก } \sum R_{\nabla} = R_1 + R_2 + R_G$$

$$\text{เมื่อ } R_1 = 20 \Omega, R_2 = 50 \Omega, R_G = 5 \Omega$$

$$\text{แทนค่า} = 20 \Omega + 50 \Omega + 5 \Omega$$

$$= 75 \Omega$$

$$\text{จาก } R_{Y1} = \frac{R_1 R_2}{\sum R_{\nabla}}$$

$$\text{เมื่อ } R_1 = 20 \Omega, R_2 = 50 \Omega, \sum R_{\nabla} = 75 \Omega$$

$$\text{แทนค่า} = \frac{20 \Omega \times 50 \Omega}{75 \Omega}$$

$$= 13.33 \Omega$$

$$\text{จาก } R_{Y2} = \frac{R_1 R_G}{\sum R_{\nabla}}$$

$$\text{เมื่อ } R_1 = 20 \Omega, R_G = 5 \Omega, \sum R_{\nabla} = 75 \Omega$$

$$\text{แทนค่า} = \frac{20 \Omega \times 5 \Omega}{75 \Omega}$$

$$= 1.33 \Omega$$

	ใบเนื้อหา	
	รหัส 2104-2002 ชื่อวิชา วงจรไฟฟ้ากระแสตรง	สัปดาห์ที่ 11
	หน่วยที่ 9 : วงจรบริดจ์	จำนวน 1 ชั่วโมง
จาก	$R_{Y3} = \frac{R_2 R_G}{\sum R_{\nabla}}$	
เมื่อ	$R_2 = 50 \Omega, R_G = 5 \Omega, \sum R_{\nabla} = 75 \Omega$	
แทนค่า	$= \frac{50 \Omega \times 5 \Omega}{75 \Omega}$ $= 3.33 \Omega$	
จาก	$R_{T1} = R_{Y2} + R_3$	
เมื่อ	$R_{Y2} = 1.33 \Omega, R_3 = 200 \Omega$	
แทนค่า	$= 1.33 \Omega + 200 \Omega$ $= 201.33 \Omega$	
จาก	$R_{T2} = R_{Y3} + R_4$	
เมื่อ	$R_{Y3} = 3.33 \Omega, R_4 = 100 \Omega$	
แทนค่า	$= 3.33 \Omega + 100 \Omega$ $= 103.33 \Omega$	
จาก	$R_T = \frac{R_{T1} R_{T2}}{R_{T1} + R_{T2}} + R_{Y1}$	
แทนค่า	$= \left(\frac{201.33 \Omega \times 103.33 \Omega}{201.33 \Omega + 103.33 \Omega} \right) + 13.33 \Omega$ $= 81.61 \Omega$	
<p>ขั้นที่ 4 หาค่ากระแสไฟฟ้ารวม โดยกฎของโอห์ม จะได้</p>		
จาก	$I_T = \frac{E}{R_T}$	
เมื่อ	$E = 12 \text{ V}, R_T = 81.61 \Omega$	
แทนค่า	$= \frac{12 \text{ V}}{81.61 \Omega}$ $= 0.147 \text{ A}$	

	ใบเนื้อหา	
	รหัส 2104-2002 ชื่อวิชา วงจรไฟฟ้ากระแสตรง	สัปดาห์ที่ 11
	หน่วยที่ 9 : วงจรบริดจ์	จำนวน 1 ชั่วโมง

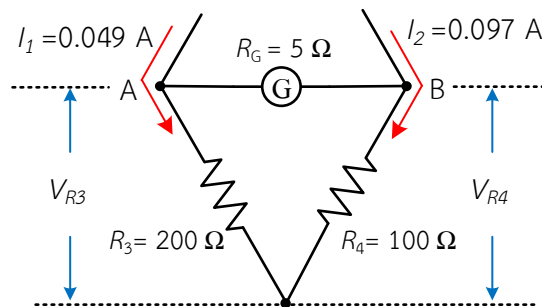
ขั้นที่ 5 หาค่ากระแสไฟฟ้า I_1 โดยวิธีแบ่งกระแสไฟฟ้า จะได้

$$\begin{aligned} \text{จาก} \quad I_1 &= \frac{I_T R_{T2}}{R_{T1} + R_{T2}} \\ &= \frac{0.147 \text{ A} \times 103.33 \Omega}{201.33 \Omega + 103.33 \Omega} \\ &= 0.049 \text{ A} \end{aligned}$$

ขั้นที่ 6 หาค่ากระแสไฟฟ้า I_2 โดยวิธีแบ่งกระแสไฟฟ้า จะได้

$$\begin{aligned} \text{จาก} \quad I_2 &= \frac{I_T R_{T1}}{R_{T1} + R_{T2}} \\ &= \frac{0.147 \text{ A} \times 201.33 \Omega}{201.33 \Omega + 103.33 \Omega} \\ &= 0.097 \text{ A} \end{aligned}$$

ขั้นที่ 7 หาค่าแรงดันไฟฟ้าที่ จุด A (V_{R3}) และจุด B (V_{R4}) โดยใช้กฎของโอห์ม จะได้

รูปที่ 9.13 วงจรไฟฟ้าส่วนหนึ่งตามตัวอย่างที่ 9.6

$$\begin{aligned} \text{จาก} \quad V_{R3} &= I_1 R_3 \\ \text{แทนค่า} &= 0.049 \text{ A} \times 200 \Omega \\ &= 9.8 \text{ V} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{จาก} \quad V_{R4} &= I_2 R_4 \\ \text{แทนค่า} &= 0.097 \text{ A} \times 100 \Omega \\ &= 9.7 \text{ V} \end{aligned}$$

	ใบเนื้อหา	
	รหัส 2104-2002 ชื่อวิชา วงจรไฟฟ้ากระแสตรง	สัปดาห์ที่ 11
	หน่วยที่ 9 : วงจรบริดจ์	จำนวน 1 ชั่วโมง
<p> ขั้นที่ 8 หาแรงดันไฟฟ้าที่ตกคร่อมกัลวานอร์มิเตอร์ (V_G) ได้จาก $\begin{aligned} \text{จาก} \quad V_G &= V_{R3} - V_{R4} \\ \text{แทนค่า} \quad &= 9.8 \text{ V} - 9.7 \text{ V} \\ &= 0.1 \text{ V} \end{aligned}$ $\therefore$ แรงดันไฟฟ้าที่ตกคร่อมกัลวานอร์มิเตอร์ (V_G) = 0.1 โวลต์ ตอบ </p> <p> ขั้นที่ 9 หากระแสไฟฟ้าที่ไหลผ่านกัลวานอร์มิเตอร์ (I_G) ได้จาก $\begin{aligned} \text{จาก} \quad I_G &= \frac{V_G}{R_G} \\ \text{แทนค่า} \quad &= \frac{0.1 \text{ V}}{5 \Omega} \\ &= 0.02 \text{ A} \end{aligned}$ $\therefore$ กระแสไฟฟ้าที่ไหลผ่านกัลวานอร์มิเตอร์ (I_G) = 0.02 A ตอบ </p> <p> สรุป วงจรบริดจ์ คือ วงจรที่ประกอบด้วยตัวต้านทาน 4 ตัว ต่อขนานกัน 2 สาขา ในแต่ละสาขาตัวต้านทานต่ออนุกรมกัน มีแหล่งจ่ายไฟฟ้ากระแสตรงต่อขนานกับตัวต้านทาน และมี กัลวานอร์มิเตอร์ต่อที่จุด A และ B ทำหน้าที่ตรวจสอบกระแสไฟฟ้าเพื่อบอกสถานะของวงจร วงจรบริดจ์แบ่งได้ 2 ลักษณะ คือ วงจรบริดจ์ในสถานะสมดุลและวงจรบริดจ์ในสถานะไม่สมดุล โดยวงจรบริดจ์ที่อยู่ในสถานะสมดุล คือ วงจรที่มีอัตราส่วนของตัวต้านทาน R_1/R_3 เท่ากับ R_2/R_4 แรงดันไฟฟ้าที่จุด A และ B มีค่าเท่ากัน หรือความต่างศักย์ระหว่างจุด A และ B มีค่าเท่ากับศูนย์โวลต์ จึงไม่มีกระแสไฟฟ้าไหลผ่านกัลวานอร์มิเตอร์ ส่วนวงจรบริดจ์ในสถานะไม่สมดุล คือ วงจรที่มีอัตราส่วนของความต้านทาน R_1/R_3 ไม่เท่ากับ R_2/R_4 ดังนั้นแรงดันไฟฟ้าที่ตกคร่อม R_1 จึงไม่เท่ากับแรงดันไฟฟ้าที่ตกคร่อม R_2 และแรงดันไฟฟ้าที่ตกคร่อม R_3 ไม่เท่ากับแรงดันไฟฟ้าที่ตกคร่อม R_4 เกิดความต่างศักย์ไฟฟ้าระหว่างจุด A และ B เป็นผลให้มีกระแสไฟฟ้าไหลผ่านกัลวานอร์มิเตอร์ </p>		